

УДК 631.527:635.62

Колесник І.І.

Дніпропетровська дослідна станція ІОБ НААН, Україна

e-mail: oprytное@i.ua

РИНОК СОРТІВ ГАРБУЗА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ІОБ НААН

Існують багато напрямків використання гарбуза – на столові цілі для виготовлення гарбузових напоїв, пюре, чіпсів, олії, в народній кулінарії, як кормову культуру, при промисловому виробництві пектину, каротину та лікарських препаратів тощо. З цими напрямками були пов'язані і основні напрями селекційної роботи з гарбузом в Дніпропетровській дослідній станції ІОБ НААН. Селекцією на урожайність за розмірами і масою плода було створено сорт 'Народний', на кущовість – 'Лель', 'Валок', 'Світень', на голонасінність – 'Гамлет' і 'Маслянка', на цукристість – 'Славута', 'Ждана', 'Ювілей', 'Слава F1', на каротин – 'Бальзам', 'Полянин', на скоростиглість – 'Доля', на насінневу продуктивність – 'Український багатоплідний', 'Валок', 'Світень', 'Народний', 'Лель', на лежкість – 'Славута'. Для широкого використання в Україні станцією заявлено 13 сортів і 1 гібрид трьох видів гарбуза – звичайного, великоплідного і мускатного.

'Український багатоплідний'. У Державному реєстрі сортів рослин України (далі – Реєстр) з 1950 року. Вид *Cucurbita pepo* L. Ранньостиглий (90–100 діб). Довгоплетистий. Плід обернено-яйцевидний, масою 4–6 кг, оранжевий з темно-оранжевими смугами. М'якоть оранжева, вміст сухої речовини – 6,8–9,7 %, цукрів – 5,4–5,9 %, каротину – 2,1–4,2 мг/100 г. Насіння кремове. Маса 1000 шт. – 180–250 г, вихід насіння – 1,2–1,3 %. Урожайність плодів – 20–30 т/га, насіння – 2,4–3,9 ц/га. Насіння користується попитом на внутрішньому і світовому ринках.

'Лель'. У Реєстрі з 1997 року. Вид *Cucurbita pepo* L. Ультраранній (85–95 діб). Кущовий. Плід сплюснутий, 2,7–8,0 кг, оранжевий із темно-оранжевими смугами. М'якоть жовта, вміст сухої речовини – 5,8–6,7 %, цукрів – 4,2–5,0 %, каротину – 2,0–4,0 мг/100 г. Насіння кремове. Маса 1000 шт. – 170–230 г, вихід насіння – 1,5–1,6 %. Урожайність плодів – 27–40 т/га, насіння – 4,0–6,4 ц/га. Придатний до механізованого вирощування, насіння користується попитом на внутрішньому і світовому ринках.

'Маслянка'. У Реєстрі з 2015 року. Вид *Cucurbita pepo* L. Ультраранній (85–95 діб). Довгоплетистий. Плід коротко-овальний, 2,5–6,0 кг, оранжевий з темно-оранжевими смугами. М'якоть жовта, вміст сухої речовини – 5,4–6,0 %, цукрів – 3,2–4,3 %, каротину – 2,5–3,0 мг/100 г. Насіння без лушпиння (голе), темно-зелене. Маса 1000 ядер – 200–250 г, вихід насіння – 1,4–1,6 %. Урожайність плодів – 20–30 т/га, насіння – 2,8–4,8 ц/га. Призначення – використання насіння в кондитерській і олійній промисловості.

‘Гамлет’. У Реєстрі з 2003 року. Вид *Cucurbita pepo* L. Ультраранній (85–90 діб), Напівкущовий. Плід слаббплюснутий, 2,6–5,0 кг, оранжевий з темно-оранжевими смугами. М’якоть кремова, вміст сухої речовини – 6,0–7,0 %, цукрів – 4,2–4,9 %, каротину – 2,0–3,0 мг/100 г. Насіння голе, світло-зелене. Маса 1000 ядер – 170–220 г, вихід насіння – 1,2–1,4 %. Урожайність плодів – 26–40 т/га, насіння – 3,1–5,6 ц/га. Призначення – використання насіння в кондитерській і олійно-жировій промисловості.

‘Доля’. У Реєстрі з 2010 року. Вид *Cucurbita moschata* Duch. Середньостиглий (118–126 діб). Довгоплетистий. Плід – перехватка, 3–8 кг, гладенький, коричневий із сильним восковим нальотом. М’якоть оранжева, вміст сухої речовини – 6,9–10,6 %, цукрів – 4,8–6,5 %, каротину – 14,6–19,6 мг/100 г. Насіння сірувате. Маса 1000 шт. – 130–150 г. Урожайність плодів – 25–30 т/га. Призначення – столове.

‘Полянин’. У Реєстрі з 2008 року. Вид *Cucurbita moschata* Duch. Середньопізній (121–141 доба). Довгоплетистий. Плід видовжений, масою 4,2–12 кг, сегментований, світло-коричневий з восковим нальотом. М’якоть оранжева, вміст сухої речовини – 7,7–9,3 %, цукрів – 5,0–6,5 %, каротину – 10,0–14,0 мг/100 г. Насіння сірувате. Маса 1000 шт. – 130–150 г. Урожайність плодів – 30–53 т/га. Призначення – столове.

‘Бальзам’. У Реєстрі з 2010 року. Вид *Cucurbita moschata* Duch. Середньопізній (125–130 діб). Довгоплетистий. Плід сплюснутий, 4,6–12 кг, сегментований, коричневий, з восковим нальотом. М’якоть темно-оранжева, вміст сухої речовини – 9,6–10,2 %, цукрів – 6,7–7,5 %, каротину – 15,6–18,0 мг/100 г. Насіння сірувате. Маса 1000 шт. – 130–150 г. Урожайність плодів – 36–42 т/га. Цінний для виготовлення гарбузового соку і пюре.

‘Славута’. У Реєстрі з 1987 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Пізньостиглий (130–14 діб). Довгоплетистий. Плід сплюснутий, 5,0–7,0 кг, сильно-сегментований, темно-сірий із світло-сірою плямистістю. М’якуш червоно-оранжева, вміст сухої речовини – 12–17 %, цукрів 8–10 %, каротину – 10–12 мг/100 г. Насіння світло-коричневе. Маса 1000 шт. – 250–350 г. Урожайність плодів – 20–30 т/га. Лежкість до 10–12-ти місяців. Національний стандарт за якістю плодів, придатний для переробки на консерви.

‘Ждана’. У Реєстрі з 2000 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Середньостиглий (125–130 діб). Довгоплетистий. Плід сплюснутий, масою 3,2–5,0 кг, до 10 кг, середньо-сегментований, сірий, з ледь помітною світло-сірою плямистістю. М’якоть червоно-оранжева, вміст сухої речовини – 12–16 %, цукрів – 7,5–9,0 %, каротину – 12–15 мг/100 г. Насіння світло-коричневе. Маса 1000 шт. – 250–350 г. Урожайність плодів – 25–35 т/га. Лежкість до восьми-десяти місяців. Високоякісний столовий сорт.

‘Ювілей’. У Реєстрі з 2010 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Середньостиглий (125–128 діб). Довгоплетистий. Плід середньосплюснутий,

масою 3,9–8 кг, середньо-сегментований, світло-сірий, без рисунка. М'якоть червоно-оранжева, вміст сухої речовини – 11–13 % (до 14 %), цукрів – 7–9 %, каротину – 12–14 мг/100 г. Насіння глянцеове, світло-коричневе. Маса 1000 насінин – 260–320 г. Урожайність плодів 26–32 т/га. Лежкість до восьми-десяти місяців. Високоякісний столовий сорт.

‘Слава F1’. У Реєстрі з 2015 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Середньостиглий (125–128 діб). Довгоплетистий. Плід сплюснутий, 3,9–4,8 кг, окремі – до 8 кг, середньосегментований, сірий. М'якоть червоно-оранжева, вміст сухої речовини – 11–14 %, цукрів – 7–9 %, каротину – 12–14 мг/100 г. Насіння світло-коричневе. Маса 1000 шт. – 260–320 г. Урожайність плодів – 26–32 т/га. Високоякісний столовий гібрид.

‘Валок’. У Реєстрі з 1992 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Середньостиглий (110–120 діб), Кущовий. Плід слабосплюснутий, масою 3,0–4,0 кг, сегментований, сірий з світло-сірими плямами. М'якоть світло-оранжева, вміст сухої речовини – 6–8 %, цукрів – 4–6 %, каротину – 3–4 мг/100 г. Насіння біле. Маса 1000 шт. – 250–300 г, вихід насіння – 1,7–1,8 %. Урожайність плодів – 30–40 т/га, насіння – 5,1–7,2 ц/га. Призначення – насіннєве і кормове, придатний для механізованого вирощування і збирання.

‘Світень’. У Реєстрі з 2003 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Середньостиглий (108–125 діб). Кущовий. Плід середньосплюснутий, масою 3,5–4,6 кг, слабосегментований, світло-сірий, без рисунка. М'якоть оранжева, вміст сухої речовини – 7–10 %, цукрів – 5–6 %, каротину – 4–8 мг/100 г. Насіння біле. Маса 1000 шт. – 280–350 г, вихід насіння – 1,7–1,8 %. Урожайність плодів – 35–46 т/га, насіння – 6,0–8,3 ц/га. Придатний для механізованого вирощування і збирання врожаю.

‘Народний’. У Реєстрі з 2007 року. Вид *Cucurbita maxima* Duch. Середньостиглий (108–125 діб). Довгоплетистий. Плід округлий, масою 10–20 кг, сегментований, рожевий з кремовими міжсегментними смугами. М'якоть жовта, вміст сухої речовини – 4–7 %, цукрів – 3–4 %, каротину – 3–4 мг/100 г. Насіння біле. Маса 1000 шт. – 300–400 г, вихід насіння – 0,8–0,9 %. Урожайність плодів – 40–60 т/га, насіння – 3,2–5,4 ц/га. Універсального використання (кормового і насіннєвого призначення).

УДК 330.33.012: 339.13.017: 634.1.076

Сало І. А., Попова О. П.

Український інститут експертизи сортів рослин, Україна
e-mail: inna_salo@ukr.net

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ СОРТІВ НА РИНКУ ПЛОДІВ І ЯГІД

На даному етапі соціально-економічного і технологічного розвитку України циклічність можна розглядати як спосіб саморегулювання ринкової економіки. Інакше кажучи, вона виникає автоматично і ді-